

การวิเคราะห์วาทกรรมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และวาทกรรมรัฐบาลพลังประชาชน
(พฤษภาคม – ธันวาคม 2551)

นางสาวจิรันดา กฤษเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4 9 8 5 4 5 3 6 2 8

Discourse analysis of the People's Alliance for Democracy and
of the People Power Party Government
(May-December 2008)

Ms.Jirunda Gritcharoen

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy (Communication Arts) Program in Communication Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2010
Copyright of Chulalongkorn University

530868

หัวข้อวิทยานิพนธ์: การวิเคราะห์วาทกรรมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย
และวาทกรรมรัฐบาลพลังประชาชน (พฤษภาคม-ธันวาคม
2551)
โดย: นางสาวจิรันดา กฤษเจริญ
สาขาวิชา: นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ขำดีประเสริฐ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระรุจิ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว)

จิรันดา กฤษเจริญ : การวิเคราะห์วาทกรรมของฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และวาทกรรมของรัฐบาลพลังประชาชน (พฤษภาคม – ธันวาคม 2551) (DISCOURSE ANALYSIS OF PEOPLE'S ALLIANCE FOR DEMOCRACY AND OF THE PEOPLE'S POWER PARTY GOVERNMENT(MAY – DECEMBER 2008)) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
หลัก : รศ.ดร.อรรพรรณ ปิลันธน์โอวาท, 336 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประการที่หนึ่งคือ เพื่อศึกษากลยุทธ์ทางวาทกรรมหลักของทั้งฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พันธมิตรฯ) และฝ่ายรัฐบาลพลังประชาชน (ฝ่ายรัฐบาล) ที่นำมาใช้ในการโจมตีซึ่งกันและกัน วัตถุประสงค์ประการที่สองคือ เพื่อทราบอิทธิพลของกลยุทธ์ทางวาทกรรมเหล่านั้นที่ส่งผลต่อเนื้อหาที่ทั้งสองฝ่ายต้องการสื่อสารไปยังสาธารณะ การโต้แย้งและลีลาในการใช้วาทกรรมที่ถูกนำเสนอบนเวทีของฝ่ายพันธมิตรฯ และรายการ "ความจริงวันนี้" ซึ่งจัดว่าเป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล ถูกนำมาศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรม 35 กลยุทธ์ และฝ่ายรัฐบาลใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรม 31 กลยุทธ์ เพื่อใช้สื่อสารไปยังสาธารณะ ความหมายทั้งนัยตรงและนัยประหวัดนั้นฝังอยู่ในเนื้อหาที่ทั้งสองฝ่ายยกขึ้นมาเพื่อแสดงเหตุผล ทั้งนี้กลยุทธ์ทางวาทกรรมมีความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ที่ทั้งสองฝ่ายต้องการเผยแพร่ต่อผู้รับสาร

วาทกรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเผยแพร่ความหมาย และประกอบสร้างความเป็นจริงให้กับผู้รับสาร ทั้งนี้วาทกรรมเหล่านั้นได้เปิดเผยให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของทั้งสองฝ่าย ผ่านทางการโต้แย้งแสดงเหตุผลตามแบบของทูลมิน, รัฐธรรมนูญ และหลักการต่าง ๆ การแสดงความจงรักภักดี และให้ความเคารพต่อสถาบันกษัตริย์ การโจมตีโดยการใช้เรื่องส่วนตัว การเสียดสีและด่าถาก การเปรียบเทียบและการอุปมา หรือแม้แต่การตั้งสมญานาม วาทกรรมต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลจากสื่อที่ถูกใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารข้อความของพวกเขา กรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของสื่อส่วนตัว และสื่อของรัฐ รวมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพ ก็ส่งผลต่อการใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมของบุคลากรสื่อ

ความเป็นจริงที่ทั้งฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาลพยายามสร้างขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับความรู้และอำนาจ ทั้งนี้โดยการนำแนวคิดของฟูโกต์มาประยุกต์ใช้ในการอธิบาย ผู้ที่มีอำนาจ ได้แก่ รัฐบาล สร้างวาทกรรมกระแสหลัก เพื่อกำหนดความเชื่อของผู้รับสาร และเพื่อประกอบสร้าง "ความเป็นจริง" โดยตระหนักว่าความเชื่อของผู้รับสาร หรือ "ความรู้" จะทำให้รัฐบาลมีอำนาจ ในอีกทางหนึ่ง ฝ่ายรัฐบาลก็มีอำนาจในการกำหนดว่าอะไรคือ "ความจริง" สำหรับผู้รับสาร อะไรที่เรียกได้ว่าเป็น "ความรู้" สำหรับสาธารณะ สิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้กับฝ่ายพันธมิตรฯ ผู้สร้างวาทกรรมทำทนาย เพื่อสร้างความเป็นจริงในแบบของพวกเขา เพื่อที่จะทำให้ผู้รับสารยอมรับ อันจะทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ มีอำนาจขึ้นมาได้

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ลายมือชื่อ.....
ปีการศึกษา 2553ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

4985453628 : COMMUNICATION ARTS

KEYWORDS : DISCOURSE/ DISCOURSE ANALYSIS /PAD./UDD./PPP./POLITIC

JIRUNDA GRITCHAROEN : DISCOURSE ANALYSIS OF THE PEOPLE'S ALLIANCE FOR DEMOCRACY AND OF THE PEOPLE'S POWER PARTY GOVERNMENT (MAY-DECEMBER 2008) THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.ORAWAN PILUNOWAD, Ph.D.

336 PP

The objectives of this research are, firstly, to study major discourse strategies used by both People's Alliance for Democracy (PAD.) and People's Power Party (PPP.) government to attack each other and, secondly, to examine the influence of these strategies upon meaning they intended to communicate to the public. Argument and discursive styles delivered on the PAD.'s stages and "Truth Today" television programme, representing the PPP. were selected for study. Textual analysis, and interview were used as research methodology.

The results of this research show that 35 major discourse strategies were used by the PAD. while 31 important discourse strategies were used by the PPP. to communicate with the public. Meanings, both denotative and connotative, were embedded in the content of both sides' reasoning . Discourse strategies were related to the issues that they would like to distribute to their audience.

Discourses were used as instrument to distribute meaning and to construct reality for their audience. Those discourses revealed each side's political ideology through their use of Toulmin's argument, constitutional laws and principles, demonstration of loyalty and respect for the monarchy, argumentum ad hominem (attack on personal issues), satire and irony, metaphor and analogy and even denunciation, to name a few. The discourses were also influenced by media which they used as channels to distribute their messages. Private versus government media ownership and media's code of conduct also had some effect on discourse strategies used by media practitioners.

The realities that both the PAD. and PPP. attempted to construct were related to knowledge and power, namely, the Foucaultian was applied here. Those who were in the power i.e. the government, issued their mainstream discourse to shape the belief of their audience, to construct the version of their "reality", realizing that the audience's belief or "knowledge" would empower the government itself. And alternately, the government itself, being empowered, had the upper hand to judge what was "true" for their audience. Hence, those who were in power determined what was "true", the so-called "knowledge" for the public. The same applied to the PAD., who through their counter discourse, strived to create their version of reality in order to bring about audience acceptance, hence leading to their gain of power.

Field of Study : Communication Arts.....

Student's Signature

Academic Year :2010.....

Advisor's Signature

Handwritten signatures of the student and advisor. The student's signature is written over the 'Student's Signature' line, and the advisor's signature is written over the 'Advisor's Signature' line.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถณ ปิลันธน์โอวาท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันทรงคุณค่าต่องานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ ที่นอกจากเป็นกรรมการ แล้ว ยังเป็นเสมือนอาจารย์ที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจุ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว ที่กรุณาเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ตลอดจน รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ที่ให้ความเข้าใจผู้วิจัย และกรุณาเป็นประธาน ตลอดจน เป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หนึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ ด้านความคิดเห็น ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ และอาจารย์วิวัฒน์ อัมพันสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐิติ วิทยสธนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พุทธชาติ บุญรัตพันธุ์ ฆลาพงศ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ และมีส่วนสำคัญมากในศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณเต็มศักดิ์ จารุปราน คุณพิรุณ ไทยทวีวัฒนกุล และคุณชาคร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลต่าง ๆ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยลาศึกษาต่อ คุณนำชัย แซ่หลี ที่ให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายต่างๆ และเป็นกำลังใจให้เสมอมา ขอคุณที่ต้อง ออม ตู Sugihara Yasuhiro, Peterpan และ Hideto Matsumoto ที่เป็นกำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างมากจนทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างผ่านพ้นช่วงวิกฤติ และสำเร็จลงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ นพ.ยศดนัย วิจารณ์ธรรมรัตน์ นพ.ปรัชญา สิตะโปสะ และ นพ.นรวิรุฬห์ พุ่มจันทร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ประคับประคองสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้วิจัยมาตลอดเวลาที่ต้องพบกับความกดดันต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ และเหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่เข้าใจ เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนลูกคนนี้ เสมอมา และขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสำหรับทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต แม้ว่าพ่อกจะไม่มีโอกาสได้เห็นการประสบความสำเร็จของลูกคนนี้ก็ตาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
คำถามนำวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	10
ขอบเขตในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิด ภาษา สังคม และวาทกรรม.....	14
แนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมผ่านทางภาษา"	15
แนวคิดประเภทของวาทกรรม.....	16
แนวคิดเรื่องวาทกรรมและอำนาจของฟูโกต์.....	18
ทฤษฎีสัญญาวิทยา.....	21
แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม.....	24
แนวคิดการโต้แย้งและแสดงเหตุผลของสติเฟน ทูลมิน.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
ระยะเวลาในการศึกษา.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	38
วิธีการนำเสนอข้อมูล.....	39
บทที่ 4 ข้อค้นพบทางการวิจัย.....	40
การใช้วาทกรรมในเหตุการณ์ต่าง ๆ	40
ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 (Scenario 1): การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สะพาน มัชวานรังสรรค์.....	40
ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ.....	43
ประเด็นปราสาทพระวิหาร.....	59
ประเด็นข้อเสนอการเมืองใหม่.....	70
ประเด็นจบบังคับสถาบันกษัตริย์.....	76
ประเด็นโจมตีผู้นำของอริ.....	90
ประเด็นอำนาจหน้าที่ และความชอบธรรมขององค์กรอิสระ.....	115
อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ปรากฏในช่วงการชุมนุมที่ สะพานมัชวานรังสรรค์.....	127
อวัจนภาษาที่ปรากฏในรายการ “ความจริงวันนี้”.....	147

	หน้า
ช่วงเหตุการณ์ที่ 2 : การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตร ที่ทำเนียบรัฐบาล.....	151
ประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11.....	152
ประเด็นการปลดนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่ง	
นายกรัฐมนตรี.....	160
ประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี.....	184
ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ.....	197
ประเด็นการเมืองใหม่.....	206
อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตร ที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 2....	219
อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลที่ปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ 2.....	227
ช่วงเหตุการณ์ที่ 3 : การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตร ที่ท่าอากาศยาน	
สุวรรณภูมิ.....	233
ประเด็นการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ.....	234
ประเด็นโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์.....	246
ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ.....	251
อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตร ที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 3....	257
อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 3.....	258
 บทที่ 5 สรุป และอภิปรายผลการวิจัย.....	 260
ตอบคำถามนำวิจัยข้อ 1: กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตร และ	
ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ในการสมัยรัฐบาลพลังประชาชน มีกลยุทธ์ประเภท	
ใดบ้าง.....	260
ตอบคำถามนำวิจัยข้อ 2: กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตร และ	
ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ในสมัยรัฐบาลพลังประชาชน ก่อให้เกิดความหมาย	
ใดบ้าง.....	263
อภิปรายผลการวิจัย.....	273

ธรรมชาติของกลยุทธ์ทางวาทกรรม.....	273
ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ทางวาทกรรม เนื้อหา และ ความหมายที่ถูกลำเสนอ.....	278
ปัจจัยที่ส่งผลต่อวาทกรรม.....	284
การประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมโดยใช้ วาทกรรมเป็นเครื่องมือ.....	286
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	290
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยเพิ่มเติม.....	290
รายการอ้างอิง.....	294

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างการโต้แย้งของทูลมิน.....	27
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
3	โครงสร้างการแสดงผลโดยใช้แนวคิดของสติเฟน ทูลมิน.....	190
4	อธิบายข้อเสนอการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ.....	209
5	การโต้แย้ง และแสดงผลของนายสนธิ.....	242